

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

het parket van de procureur des Konings in Antwerpen

tegen

de hoofdredacteur van De Standaard

Met een brief van 18 juli 2006 dient mevrouw Dominique Reyniers, eerste substituut-procureur des Konings en parketwoordvoester in Antwerpen, klacht in naar aanleiding van de berichtgeving in De Standaard van 23 juni 2006 over de gerechtelijke reconstructie van de schietpartij in Antwerpen, waarvan de dader Hans Van Temsche was. De ombudsman van de Raad voor de Journalistiek heeft de hoofdredacteur van De Standaard hiervan op de hoogte gebracht, die geantwoord heeft met een brief die op 4 september 2006 op het secretariaat van de Raad voor de Journalistiek werd ontvangen. De woordvoester van het parket heeft hierop gerepliceerd met een brief van 10 oktober 2006.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld in een hoorzitting op 17 januari 2007. Mevrouw Reyniers, die optreedt namens het parket, is in persoon verschenen. Ook hoofdredacteur Bart Sturtewagen is persoonlijk verschenen.

DE FEITEN

Op 11 mei 2006 schoot Hans Van Temsche drie mensen neer in de Antwerpse binnenstad, van wie er twee dodelijk getroffen werden. De zaak verwekte een zeer grote mediabelangstelling. Op 22 juni 2006 vond op de plaats van de feiten de gerechtelijke reconstructie plaats, waarover in de kranten van de dag nadien werd bericht.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In haar klachtbrief en op de hoorzitting betoogt de woordvoester van het Antwerpse parket dat, gelet op de grote mediabelangstelling voor de reconstructie, de gerechtelijke overheid ruime persfaciliteiten had toegestaan, zoals afgebakende perszones met rechtstreeks zicht, maar dat zij eveneens uitdrukkelijk verzocht had de verdachte niet in beeld te brengen. Deze afspraken werden aan de pers gecommuniceerd op 21 juni 2006 via de dagelijkse persbriefing van het parket en via Belga. Ze werden nog eens uitdrukkelijk in herinnering gebracht op de persconferentie die volgde op de reconstructie, op 22 juni om 14 uur. Geen enkele redactie of journalist heeft te kennen gegeven dat de aangeboden faciliteiten en de eraan gekoppelde voorwaarden niet konden aanvaard worden. De krant De Standaard heeft de afspraak echter geschonden door op 23 juni 2006 Hans Van Temsche herkenbaar in beeld te brengen. Door het publiceren van een herkenbare foto van de verdachte heeft De Standaard volgens het parket twee inbreuken gepleegd op de journalistieke beroepsethiek. In de eerste plaats heeft de krant een afspraak, waartegen zij geen bezwaar had geopperd, niet loyaal nageleefd. In de tweede plaats heeft de krant het vermoeden van onschuld en het recht op privacy van de verdachte geschonden.

De woordvoester van het parket ontkent formeel dat de krant nadien door het parket zou zijn geboycot. De gewone persbriefing is steeds toegankelijk gebleven voor alle kranten. Journalisten van De Standaard die buiten de briefing telefonisch contact opnamen met het parket, werden te woord gestaan en kregen volgens haar een antwoord op hun vragen.

In zijn schriftelijke repliek en op de hoorzitting betoogt hoofdredacteur Bart Sturtewagen dat de zogenaamde afspraken neerkwamen op door het parket eenzijdig opgelegde regels die door de media niet konden worden betwist. Media die er zich niet aan zouden hebben onderworpen, zouden immers van de persfaciliteiten zijn uitgesloten. De krant kan dus niet verweten worden dat ze een afspraak heeft geschonden, omdat er geen afspraak was. Hoofdredacteur Sturtewagen betwist dat zijn krant door het publiceren van herkenbare foto's de privacy en het vermoeden van onschuld heeft geschonden. Wie op klaarlichte dag in het Antwerpse stadscentrum drie mensen neerschiet, treedt zelf uit de anonimiteit en verbeurt daarmee een verregaand beroep op het recht op privacy. De hoofdredacteur voert aan dat de krant door de publicatie van herkenbare foto's van de verdachte een menselijk beeld heeft getoond van de betrokkene, wat meer in diens voordeel kan spelen dan het verbergen van diens gezicht.

De feiten waarvan Van Temsche beschuldigd wordt zijn bijzonder zwaarwichtig en hebben een grote maatschappelijke impact gehad. Onder deze voorwaarden kan het verantwoord zijn om de identiteit van de dader bekend te maken. Deze beelden maken dan ook deel uit van de essentiële informatie waarop de lezer recht heeft, aldus De Standaard.

Hoofdredacteur Sturtewagen wijst erop dat de gerechtelijke overheid zelf er niet steeds dezelfde opvatting over privacybescherming op nahoudt. Na de steekpartij in het Brusselse centraal station werden de beelden van de daders door het gerecht zelf aan de media verspreid met het verzoek ze ruim te verspreiden. Toen achteraf bleek dat het om minderjarigen ging, eiste het Brusselse parket dat de beelden onherkenbaar werden gemaakt, zelfs in de online archieven.

De Standaard houdt vol dat de krant na het incident door het Antwerpse parket werd geboycot, wat voor haar op een bestraffing en een concurrentievervalsing neerkomt.

BESLISSING

Naar aanleiding van deze klacht wenst de Raad voor de Journalistiek enkele principes in herinnering te brengen.

(1) Journalistieke rechten en plichten

De dodelijke schietpartij in de Antwerpse binnenstad, en de wijze waarop ze een gerechtelijke opvolging krijgt, is een zaak van groot maatschappelijk belang. De feiten speelden zich ook af in een context waarin het thema van het geweld in de openbare sfeer vooraan in de belangstelling stond, gelet op de gelijkaardige incidenten die zich in dezelfde periode hadden voorgedaan en die de aandacht hadden getrokken, meer bepaald in het centraal station in Brussel en op een Antwerpse bus.

De media hebben niet enkel het recht, maar ook de plicht om hierover verslag uit te brengen. Het publiek heeft immers het recht om hierover te worden geïnformeerd. Dat recht op informatie is stevig verankerd in de Grondwet en in het Europese verdrag over de rechten van de mens. Uitzonderingen op het recht op informatie blijven mogelijk, maar dienen wel aan strikte voorwaarden te worden onderworpen.

(2) Afspraken met de pers

Een afspraak tussen een informatieverstrekker en een journalist over de modaliteiten waarop de informatie wordt gebracht, wordt door een journalist nageleefd. Voorwaarde is dat het om een echte afspraak tussen twee partijen gaat, die door de journalist ook uitdrukkelijk wordt onderschreven (*zie: RvdJ 2003-10, Embargorichtlijn, 10 juli 2003*).

De zaak die ter beoordeling aan de Raad voor de Journalistiek wordt onderworpen, betreft evenwel geen afspraak, maar wel een eenzijdig verzoek om bepaalde elementen niet in de openbaarheid te brengen.

(3) Eenzijdige verzoeken aan de pers

In uitzonderlijke gevallen kan een eenzijdig verzoek om bepaalde elementen niet in de openbaarheid te brengen door de pers worden gehonoreerd. Aangezien het hier een beperking betreft van het grondrecht van informatie, is hiervoor vereist

- (1) dat het verzoek overtuigend en uitdrukkelijk wordt gemotiveerd, en
- (2) dat de hoofdredactie ervan op de hoogte wordt gebracht en erbij wordt betrokken, aangezien het hier geen kwestie van nieuwsgaring betreft maar wel van wijze van publicatie of verspreiding, waarvoor de hoofdredactie de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt.

Bovendien behoort het tot de persoonlijke keuze van de journalist en het medium, en valt het onder hun specifieke verantwoordelijkheid, om al dan niet op een eenzijdig verzoek in te gaan, zonder dat het enkele feit van deze keuze mag leiden tot het weren of discrimineren van deze journalisten of media door de verzoeker. Wel kan hierover nadien verantwoording worden gevraagd door de Raad voor de Journalistiek.

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat het verzoek van het parket om de verdachte tijdens de reconstructie van 22 mei 2006 onherkenbaar in beeld te brengen, aan geen van beide voorwaarden beantwoordt.

Gelet op de tegenstrijdige versies hierover, kan de Raad voor de Journalistiek zich niet uitspreken over de beweerde persboycot die er nadien zou zijn geweest.

Wat de beweerde schending van de privacy van de verdachte betreft, stelt de Raad voor de Journalistiek vast dat die in beginsel enkel kan ingeroepen worden door wie rechtstreeks betrokken is.

Om die redenen besluit de Raad voor de Journalistiek:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 8 februari 2007